

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Achtergronddocument Generiek kader scholen

Advies mogelijke aanscherping van mondneusmaskerbeleid in het kader van heropening kinderopvang en onderwijs

28 januari 2021

Auteurs: 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e

A. Vraagstelling

Leidt de informatie over de laatste ontwikkelingen in Nederland (zoals epidemiologische omstandigheden en opkomst variantvirussen) tot andere inzichten en aanpassing van de huidige uitgangspunten in het kader van een veilige heropening scholen?

Deelvraag voortgezet onderwijs: is het mondneusmasker beleid voldoende zoals het nu is?

Deelvraag kinderopvang en primair onderwijs: zijn er aanwijzingen om het gebruik van mondneusmaskers te adviseren?

B. Advies voorstel

Met het oog op veilige heropening van scholen en de huidige epidemiologische ontwikkelingen kan het gebruik van mondneusmasker een onderdeel vormen van het bredere maatregelenpakket. Per schoolsetting bieden we het OMT een voorstel aan ter discussie. Dit is samenhangend met de ontwikkeling in de epidemiologie, dit voorstel is gebaseerd op de huidige situatie met aanwijzingen voor verhoogde besmettelijkheid door de nieuwe virusvarianten.

Voortgezet onderwijs:

Het voorstel is:

- Dat het beleid rondom dragen van mondneusmaskers@ voor leerlingen hetzelfde blijft zoals nu: buiten de klas een mondneusmasker, in de klas wordt onderling afstand gehouden*.

@Volgens het OMT kan het dringende advies om buiten de gezondheidszorg geen medische mondneusmaskers te gebruiken los gelaten worden, nu ook in de praktijk blijkt dat veel mensen in de publieke ruimte gebruik maken van mondneusmaskers type II of IIR

•

- **Nieuw:** Leerkrachten/medewerkers dragen buiten de klas een mondneusmasker en in de klas een mondneusmasker wanneer afstand houden tot de leerlingen niet goed mogelijk is. Een mondneusmasker biedt geringe meerwaarde wanneer in de klas 1,5 meter afstand tot de leerlingen (en leerlingen onderling) wordt aangehouden.

RIVM

A. van Leeuwenhoeklaan 9

3721 MA Bilthoven

Postbus 1

3720 BA Bilthoven

www.rivm.nl

T 030 5.1.2e

1@rivm.nl

- Onderling afstand houden tussen leerkrachten blijft ook van belang, denk aan overlegmomenten/pauzes. Leerkrachten dienen elkaar hier actief op te wijzen.

*Het huidige geldende advies in Nederland om geen mondneusmaskers op scholen voor de kinderen te adviseren is mede gebaseerd op de aanname dat kinderen minder besmettelijk zijn dan volwassenen. Omdat voor de kerstvakantie is gezien dat de besmettingen, vooral bij oudere kinderen hoog waren, heeft het OMT recent geadviseerd dat leerlingen in het voortgezet onderwijs zoveel mogelijk 1,5 meter afstand tot elkaar moeten houden.

Kinderopvang:

Het voorstel is:

- Om binnen de kinderopvang het gebruik van mondneusmaskers door kinderen of medewerkers niet te adviseren, ook niet tijdens groepsactiviteiten als pauzes/buiten spelen. Daarmee blijft het huidige beleid onveranderd.
- Dat extra wordt benadrukt dat het onderling afstand houden tussen personeel onderling/met ouders van primair belang is en toezicht hierop en cultuur van elkaar hierop aanspreken bijdraagt aan een veilige omgeving voor opvang van kinderen en werken met collega's.

Primair onderwijs

Het voorstel is:

- Dat het gebruik van mondneusmaskers door kinderen in principe geen voorkeur heeft.
- **Nieuw:** Dat overwogen kan worden om docenten in de bovenbouw (groep 7 en 8) van het primair onderwijs wel een mondneusmasker te laten dragen wanneer afstand houden tot de kinderen niet goed mogelijk is.
- Ook hier geldt dat onderling afstand houden tussen docenten/medewerkers (ook in pauzes) van primair belang is; toezicht en elkaar aanspreken draagt hieraan bij.
- **Nieuw:** Dat overwogen kan worden om kinderen uit de bovenbouw (groep 7 en 8) een mondneusmasker te laten dragen in de gangen (wanneer afstand houden in de gangen niet goed mogelijk is), afhankelijk van de epidemiologische situatie (zoals de meest recente data, de opkomst van virusvarianten en het meest recente bewijs over het risico van infectie en transmissie in deze leeftijdsgroep). Bij het gebruik door kinderen is goede instructie over correct maskergebruik en goede toepassing van handhygiëne (toegang tot schoon sanitair en aanbieden van handgel) van belang. Zie ook onder Internationale adviezen.

Plaats van gebruik van faceshield binnen het onderwijs:

- Over de mate van bescherming van een mondneusmasker is tegenstrijdige informatie, net zoals er is over het beschermend effect van een faceshield.
- Toch kan een faceshield in de onderwijssetting voor medewerkers een alternatief zijn voor een mondneusmasker

- Een faceshield kan besmetting van drager naar de blootgestelde voorkomen, maar is aan de zijkanten te weinig sluitend om bescherming te bieden wanneer er blootstelling vanuit meerdere kanten plaatsvindt. Een docent is te instrueren in het juiste gebruik van een faceshield. Voor leerlingen is een faceshield geen alternatief.
- Het zogenaamde mondvizier is als persoonlijk beschermingsmiddel nooit een alternatief

Sporten en mondneusbescherming binnen het onderwijs

- Tijdens het sporten is het dragen van een mondneusmasker door kinderen niet nodig en gewenst **C. Huidige adviezen**

Hieronder kort samengevat wat de situatie nu is in Nederland en wat de WHO adviezen zijn.

	In het klaslokaal	Bij verplaatsing door opvang of school	WHO adviseert om in onderwijssetting maskers te dragen indien geen 1 meter afstand bewaard kan worden
KDV kinderen (0-4 jaar)	Nee	Nee	Nee
KDV medewerkers	Nee	Nee	Ja, in gebieden met wijdverspreide transmissie*
PO kinderen (4-12 jaar)	Nee	Nee	Kan een afweging worden gemaakt ja of nee voor kinderen 6-12
PO medewerkers	Nee	Nee	Ja
VO kinderen (12+)	Nee	Ja	Ja
VO medewerkers	Nee	Ja	Ja

*WHO: Voor medewerkers onder de 60 jaar en gezond indien geen afstand te bewaren is tot de kinderen: dan een niet-medisch mondneusmasker. Medewerkers boven de 60 of met risico op ernstiger beloop een medisch mondneusmasker.

Gebruik mondneusmaskers in de kinderopvang en het basisonderwijs en speciaal (basis)onderwijs

Het dragen van mondneusmaskers door kinderen is momenteel **niet** geadviseerd in de kinderopvang en het primair onderwijs, het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs.

Gebruik mondneusmaskers in het [voortgezet onderwijs](#)

De [Rijksoverheid](#) heeft een verplichting ingesteld voor het gebruik van mondkapjes in openbare en overdekte ruimten, zoals ook in het voortgezet onderwijs. Dit houdt in:

- Leerlingen en medewerkers dragen binnen de school een mondneusmasker, behalve tijdens de les.
- Het mondneusmasker hoeft niet te worden gedragen tijdens de les, als leerlingen een vaste sta- of zitplaats hebben. Ook de docent hoeft geen mondneusmasker op tijdens de les.
- Gym, zang, toneel, dans en bepaalde vormen van praktijkonderwijs zijn uitgezonderd van de mondkapjesplicht. Zie voor de huidige maatregelen rondom zang, dans en toneel [Rijksoverheid](#).
- Voor personeel geldt dat zij ook gebruik mogen maken van een gezichtsscherm (face-shield) in plaats van een mondneusmasker. Dit geldt niet voor de leerlingen.
- Voor leerlingen die geen mondneusmasker kunnen dragen vanwege een beperking of ziekte geldt een uitzondering, zie [Rijksoverheid](#).
- Bij beroepsgerichte vakken in het vmbo en de praktijkvakken in het praktijkonderwijs wordt een mondneusmasker dringend geadviseerd in de les. Dit geldt voor specifieke lessituaties waar de 1,5 meter afstand tussen leerling en onderwijspersoneel niet te waarborgen is. Dit geldt alleen als het mondkapje de veiligheid van de lessen niet in gevaar brengt.

C. Internationale adviezen

De ECDC verwijst in hun recente Technical Report 'COVID-19 in children and the role of school settings in transmission- first update' (23 december 2020) met name naar onderstaande WHO-document en daarnaast beschrijven zij de survey die gedaan is in november 2020. In het Technical report is de epidemiologie ten aanzien van de nieuwe virusvarianten nog niet meegenomen. Aanwijzingen waren er toen voor verhoogde besmettelijkheid van VOC 20212/01 bij kinderen. Indien deze preliminary results accuraat blijken te zijn zou dit effect kunnen hebben op de te adviseren maatregelen en advies over heropenen van scholen. Er is tot op heden geen nieuwe update verschenen van dit rapport.

De ECDC heeft in november 2020 alle 31 lidstaten inclusief de UK gevraagd deel te nemen aan een survey, 17 lidstaten hebben deelgenomen. In dit onderzoek geeft driekwart (13 van 17) van de lidstaten aan dat het dragen van maskers in de onderwijs setting wordt geadviseerd. Onder de onderwijssetting vallen zowel kinderopvang, primair onderwijs en voortgezet onderwijs en werd in de vraagstelling niet gedifferentieerd tussen maatregelen omtrent maskergebruik door leerlingen of medewerkers. In 9 van de 13 lidstaten was dit ook in het merendeel van de onderwijs settings daadwerkelijk geïmplementeerd.

De ECDC stelt letterlijk: "Uit het beperkte aantal beschikbare onderzoeken blijkt dat interventies op scholen een rol spelen om SARS-CoV-2-overdracht te voorkomen. Tot dusver was het niet mogelijk om de doeltreffendheid van individuele maatregelen te beoordelen. Hoewel beperkt, suggereert het beschikbare bewijs dat veelvoorkomende fysieke

afstandsmaatregelen (cohorten, kleinere groepen, afstand houden in klaslokalen), groepsvorming voorkomt, vooral bij oudere leeftijdsgroepen, en dat dit te samen met de algemene hygiënemaatregelen om overdracht te minimaliseren (waaronder handen wassen, hoest- en nies hygiëne, reiniging, ventilatie en gezichtsmaskers in bepaalde omstandigheden), wel een rol speelt bij het ondersteunen van een transmissievrije schoolomgeving.”

De [WHO](#) heeft in september 2020 een advies gepubliceerd met daarin de criteria voor het gebruik van maskers op scholen. Zij stellen dat:

- Kinderen met ernstige cognitieve of respiratoire beperkingen die moeite hebben met het dragen van een mondneusmasker moeten in geen geval verplicht worden om een mondneusmasker te dragen.
- Kinderen van 5 jaar en jonger zouden geen mondneusmasker moeten dragen.
- Kinderen tussen 6 en 11 jaar kunnen een mondneusmasker dragen waarbij er een inschatting moet worden gemaakt op basis van de volgende factoren:
 - De mate van transmissie in de samenleving, en de meest recente data en het meest recente bewijs over het risico van infectie en transmissie in deze leeftijdsgroep.
 - Sociale en culturele aspecten, zoals geloof en sociale normen.
 - De vaardigheid van het kind om een mondneusmasker op de juiste manier te gebruiken en de aanwezigheid van supervisie door een volwassene.
 - De potentiële impact van het mondneusmasker op leren en op psychosociale ontwikkeling.
 - Additionele specifieke overwegingen voor specifieke settings zoals sportactiviteiten en kinderen met ziektes of beperkingen.
- Kinderen en adolescenten vanaf 12 jaar zouden de nationale regels voor het gebruik van mondneusmaskers voor volwassenen moeten volgen.
- Daarnaast geeft de WHO ook aan dat docenten en ander personeel kunnen worden verplicht om een mondneusmasker te dragen als er geen afstand kan worden gehouden van anderen of als er wijdverspreide transmissie is in de samenleving.
- Alles moet in het werk worden gesteld om ervoor te zorgen dat het gebruik van een mondneusmasker niet het leren verstoort.
- Kinderen zouden niet toegang tot onderwijs geweigerd moeten worden als zij een mondneusmasker dragen of geen mondneusmasker dragen uit schaarste.
- Het dragen van mondneusmaskers door kinderen en adolescenten moet onderdeel zijn van een groter pakket van maatregelen om transmissie van COVID-19 te voorkomen.
- Een faceshield kan bij kinderen geen vervanging zijn voor een mondneusmasker omdat dit onvoldoende bescherming biedt. Enkel als alternatief voor als de mond gezien moet worden van de leerling bijvoorbeeld bij spraaklessen.

- Tijdens het sporten is het het dragen van een mondneusmasker door kinderen tijdens het sporten niet nodig en gewenst. Wel dient altijd de 1,5 meter afstand te worden aangehouden, zo klein mogelijke groepen samenstellen, aanbieden van desinfectie en handhygiëne aanmoedigen
-

Referenties

ECDC (24 september). Guidelines for the implementation of non-pharmaceutical interventions against COVID-19.

WHO (14 september 2020). Considerations for school-related public health measures in the context of COVID-19. Annex to Considerations in adjusting public health and social measures in the context of COVID-19.

WHO (21 augustus 2020). Advice on the use of masks for children in the community in the context of COVID-19. Annex to Advice on the use of masks in the context COVID-19.

<https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-children-and-masks-related-to-covid-19>